LAURENTII HEISTERI PROGRAMMA QUO AD LECTIONES SUAS HYBERNAS PHILIATROS INVITAT...

Lorenz Heister

1.

LAVRENTII HEISTERI

PROGRAMMA

QVO AD LECTIONES SVAS HYBERNAS
PHILIATROS INVITAT

ATQVE SIMVL

INIQVVM LIPSIENSIVM IVDICIVM

DE NOVA SVARVM INSTITVTIONVM
CHIRVRGICARVM EDITIONE LATINA
AMSTELODAMENSI

IN COMMENTARIIS SVIS NOVIS

DE REBVS IN SCIENTIA NATVRALI ET MEDICINA
GESTIS RELATVM

RETVNDIT ATQVE ENERVAT.

HELMSTADII
TYPIS IOANNIS DRIMBORNII
MDCCLII.

Cum haud pridem mihi in manus inciderint *Commentarii de Rebus in ſcientia naturali & Medicina geſtis*, qui Lipſiæ hoc anno in forma, ut vocant octava, prodire inceperunt, in quibus Auctores bonas relationes de huiusmodi libris novis & vera de iis iudicia ſe proferre velle perhibuerunt, gaviſus eram, præſertim dum in præfatione ſpondebant,

1) pag. X, ſe operam daturos eſſe, ut *in diiudicandis auctorum ſententiis non aliorum iniquis ſæpe iudiciis inſiſtere cogantur, ſed cuncta eo, quo fieri debet ſtudio, examinatą ex ipſis ſcriptis confirmare valeant.*

2) p. XI & XII aiebant: *Se quidem in commemorandis libris valde prolixos eſſe nolle aut non poſſe, attamen in ſpecimine ſaltem ſe indicaturos eſſe nova, ſi quæ ab auctore prolata, aut recedentem ab aliorum more veritatis demonſtrationem, ulterioremque eius confirmationem commemorare, & denique recenſitis momentis ſuperſtructam ſententiam de opere, quod indicant, libere profiteri velle.*

3) pag. XII, in parte huius paginæ inferiore ſcribebant: *Veritatem, per logicas regulas bonitatem librorum inveſtigantes, profiteri nulli unquam dubitabimus*, & paullo poſt

4) *Abſint contumelioſæ vituperationes, nos ea aliis præſtare intendimus officia, quæ ab illis iterum expectamus, ex æquitatis atque humanitatis natura fluentia*, &

5) pag. XIII affirmabant, *licet etiam omne ſtudium, omnemque operam in veritate inveſtiganda & propalanda nos adhibituros eſſe ſpondeamus, ipſi tamen aliquando humani quid pati nos poſſe iam prævidemus, hinc commiſſos a nobis errores, meliora edocti, indicare atque corrigere, decere nos magis, quam turpem rem agere putabimus:* atque ita ſe acturos eſſe hic publice, ut honeſti, pollicebantur, quales recenſiones etiam omni laude dignæ eſſent.

Vtrum vero in recenſione Inſtitutionum noſtrarum chirurgicarum, anno 1739 primum Amſtelodami & 1750 ſecundum editarum, quæ apud bonos prudentes & honeſtos diu in honore fuerunt, hæc præſtiterint, an contrarium potius egerint, ex ea nunc ſequente, quam de iis dederunt, videbimus.

In Volum. itaque I. Part. II. p. 314. ita loquuntur.

XVII.

LAVRENTII HEISTERI, Conſ. Aul. & P. P. Helmſt. Inſtitutiones chirurgicae etc. Pars I. II. Amſtelod. apud Ianſſonio-Waesbergios, 1750. 4. mai. c. tab. aen. 40. 6. alph. 17. pl. Praefat. & Bibl. chir. 10½ pl.

Cognitae ſatis, et vel ipſis noſtrae artis tironibus, perſpectae cum ſint, vel minimum eſſe debeant Cl. HEISTERI *chirurgicae inſtitutiones, ſuperuacaneum certe eſſe arbitramur harum rationem nunc paulo plenius exponere; quare nouae modo huius libri editionis pretium breuiſſimis indicemus. In hac quidem ab ipſo ill. Auctore, in praefationis fine, ea quae in priori latina editione propoſita prius fuerant,* nunc aucta magis emendataque multum in innumeris locis, *dicuntur; nos vero, pace Cl. Viri illud addimus atque monemus, hanc, cum priori*

dili-

diligenter collatam, non adeo multis in locis ac capitibus nouis accessionibus amplificatam, exornatam, emendatamque deprehendisse, uti quidem facili negotio fieri potuisset, immo & interdum necessario debuisset. Nolumus autem nunc in indicandis illis nouis accessionibus, breuibus saepe ac leuioribus, lectoribus nostris, forte & ipsi Auctori, molesti esse aut videri, cum ex multis fere pauciores reperiantur, eaedemque potissimum ad lithotomiam et obstetriciam artem pertinentes, quibus nouae huius editionis dignitas ac praestantia quodam modo possit comprobari. Illi itaque, qui priorem illam latinam harum institutionum editionem possident, vix habent, cur eam, ut minus completum perfectumque opus negligant, et in noua hac coemenda nouas ac superfluas impensas faciant.

Ex huius recensionis initio apparet, eos quidem totum librum carpere nolle, qui tam sæpe in patria nostra, universali fere bonorum applausu, tanquam liber idoneus & utilis, tam pro Medicinæ, quam chirurgiæ Studiosis, impressus est, & propterea etiam in linguam Batavicam, Anglicanam & Hispanicam translatus, atque in Anglia etiam iam sæpius eundem in finem, in latina vero lingua Venetiis recusus est, & contra quem etiam hactenus nemo fere, vel in patria vel inter exteros quid scripsit, aut in eo aliquid magni momenti reprehendit; sed omnes cum fructu usi sunt,atque etiam hi novi censores,quorum nomina mihi latent, nihil redarguunt, verum *se novæ* solum *modo huius libri* (quem magno labore sane perfectiorem adhuc reddere studui) *editionis pretium indicare velle* perhibent, atque primo verba mea in præfationis meæ fine aggrediuntur, ubi secundum veritatem,

non oſtentationis cauſſa ſcripſi, *me priorem editionem latinam in hac nova editione innumeris in locis multum emendaſſe, eamque quam plurimis gravibus rationibus, novis obſervationibus & encheiriſibus, cum aliorum bonorum ſcriptorum, tum meis auxiſſe, atque ad maiorem perfectionem evehere ſtuduiſſe.*

Hæcce mea verba, ſcilicet (*quod eam multum emendaverim & auxerim*) aggrediuntur, *falſa eſſe* perhibent, atque ſic mendacii me arguunt, aſtute dicentes, *nos*, *pace* Cl. viri, *monemus*, *nos hanc cum priori diligenter collatam* (ſcilicet editionem) *non adeo multis in locis ac capitibus novis acceſſionibus amplificatam, exornatam, emendatamque deprehendiſſe;* tandem tamen paullo infra, ex ſingulari quaſi gratia erga me dicunt, me tamen quædam, ſed *pauca* addidiſſe ad lithotomiam & artem obſtetriciam pertinentia. Sed (quod *pace cenſoris* dico) quam obiter & indiligenter, ne dicam *malitioſe*, ad me & librum huncce meum tantum contemnendum, in collatione utriusque editionis fuerint, cuilibet ex locis innumeris & ſpeciatim inde facile conſtare poterit, quia cap. CXL, quod *de parvo Lithotomiæ apparatu*, ſive *de Methodo* calculum e veſica extrahendi antiquiſſima *Celſi* agit, in priori editione tantum ſex plagulas, in poſteriori vero novem habet: quodlibet vero plagulæ folium tot continet parvas litteras, ut ſi quis ea mediocribus litteris deſcribere velit, quodlibet folium impreſſum, ſi deſcriberetur, integram plagulam chartæ & ultra impleret. Præter hoc inſigne augmentum in unico hoc capite fere nullus eſt huius capitis paragraphus, in quo non multa ſint mutata, adiecta & emendata, ita ut margines

gines mei libri manualis annotationibus novis ita repleti sint, ut millenarium vocabulorum numerum longe excedat, quæ omnia in novam editionem illata sunt; id quod unicuique, qui utramque diligenter conferet, aut me convenire vult, ostendere, eumque veritatis nostræ assertionis plene convincere possum, sicut etiam hoc iam multis eruditis ostendi.

Præterea ratione huius speciei lithotomiæ sive operationis, si ipsis, vel ut clarius dicam, *meo Censori*, qui hanc epitomen fecit, (nam cum ceteris mihi iam non est res, & qui me non læserunt, eos quoque mea non tanget defensio) in animo fuisset lectoribus vere indicare, quid boni aut novi in hac altera editione præstiti, sicuti in præfatione antea laudata polliciti sunt, dicere hic debuisset, *me hanc methodum lithotomiæ antiquissimam hic instaurasse*, quæ per longum tempus a chirurgis quam plurimis immerito ita contemta fuit, ut scripserint, ne operæ pretium esse de ea vel solum loqui, e contemtu, in quo hæc lithotomiæ species, revera egregia, diu fuit, & e tenebris rursus in claram lucem revocasse, atque multis rationibus & exemplis evicisse, 1) quod multis in casibus *sit optima, simplicissima & certissima*. 2) Quod ostenderim, eam matrem esse *methodi* nunc adeo laudatæ *lateralis, Rauianæ & Cheseldenianæ*. 3) Quod interdum absolute necessaria sit, ubi ceteris methodis interdum calculus e vesica extrahi haud potuit, & quamplurima alia eius commoda, quæ in nullo libro alio extant, quam in mea de Lithotomiæ Celsianæ præstantia, a. 1745 hic edita disputatione, & hoc in capite huius novæ editionis, quaque antiqua curandi ratione ego ægros plures

feli-

feliciter a calculo liberavi & curavi, ſic ut, quæ de ea propoſui & ſcripſi, non cerebri ſint figmenta, aut leves emendationes vel augmenta, ſed res in chirurgia magni profecto momenti & experientia comprobatæ.

Ita & *in ceteris lithotomiæ principalioribus methodis* ac nominatim *in alto apparatu* & *laterali*, quas in Germania primus, & poſtea ſæpius bono utplurimum cum ſucceſſu exercui, multa in melius mutavi, & varia addidi, easque novis a me factis experimentis uberius confirmavi: quas res ſodales huius novi Collegii Lipſienſis in præfatione ſua ſe e novis libris indicaturos eſſe promiſerunt; ſed hic non fecerunt. Speciatim vero de methodo adhuc alia nova, ſic dicta *Foubertiana,* de qua in priori editione nihil adhuc dixeram, quia tunc nondum mihi nota erat, ideam quoque aliquam Chirurgiæ Studioſis in hac nova editione dedi, & ubi plura de ea legere poſſint, indicavi; verum etiam *de* ſexta aliqua, ab autore Gallo *Cat*, *Catiana*, dicta, quæ hactenus de ea experiri potui, adieci.

Si vero epitomator meus lectores inſtruere voluiſſet, ſicuti ſodales eius ſe facturos eſſe in præfatione affirmarunt, quid ſcriptor ille, cuius librum recenſebunt, præcipue præſtiterit, indicare de me, hiſtoriæ medicæ & chirurgicæ promovendæ cauſſa, (quam ſe omni modo promoturos eſſe polliciti ſunt) debuiſſet, quod ego primus omnium Cel. RAVIUM (cuius diſcipulus fui) in ſua methodo lithotomica imitatus fuerim, & qui primus etiam in Germania *altam lithotomiam* ſive *Franconicam methodum*, inſtituerim ac deſcripſerim, me profecto, ſi recte facere voluiſſet, diſcentium cauſſa nominare debuiſſet, & ſic in multis aliis curationi-

tionibus chirurgicis. Sed his de rebus omnibus ille, qui recenſionem libri mei fecit, magis mutus eſt quam piſcis, ea mente, ut pretium libri huius minuat; atque ſic non refert, quod referre vi promiſſi debuiſſet; licet meræ ſint veritates, quæ non omnibus notæ.

Deinde etiam concedit, me emendationes & additamenta quoque in *arte obſtetricia*, ſed pauca dediſſe. Verum qui Lectores a partium ſtudio liberi ac honeſti ſunt, haud diffitebuntur, me aptum totius illius artis compendium tironibus hic dediſſe, & multa longe melius & meliori ordine diſpoſuiſſe, quam in priori, ſic, ut, qui hoc probe ſcit ac didicit, profecto pro magiſtro in hac arte haberi iure poſſit. Ita etiam in hac nova editione *forcipem*, quem *anglicanum* vulgo vocant, in figura exhibui Tab. XXXIX fig. 10, qui in priori non erat, & de uſu eius in infantibus ex utero extrahendis egi pag. 1186; quæ res non leve eſt augmentum, de qua vero etiam nihil dicit: ubi quoque monui, quod *unci* illi a me Tab. XXXIII, fig. 16 primum in priori mea Inſtit. chir. edit. delineati, me ſuaſore, occaſionem dederint ex his duobus uncis compoſitis unum quaſi *forcipem* hunc Tab. XXXIX fig. 10. conſtruere, qui forte ſine hoc meo monito nondum exiſteret, ſaltem in Germania, in qua, antequam hos uncos primum deſcripſi, forceps ille nunquam viſus eſt. Ita & tota, magna tabula XL editionis novæ celeberrimum in Hollandia *Roonhuyſianum inſtrumentum* in partu difficili uſurpandum exhibet, & modum eo utendi docet, quo etiam has novas meas chirurgicas inſtitutiones auxi; de quibus vero rebus omnibus, ille, qui epitomen illam fecit, data opera

nihil dicit, ut ſic meum librum, quaſi nihil plus, quam prior editio contineret, tanto impudentius dehoneſtare, & ſub hac ſpecie apud iuniores & ignaros, quaſi liber nullius eſſet pretii, contemnere potuerit.

Sed cum tam proterve nihil ſingulare præterea novi aut augmenti in meo libro contineri ſcribat, quam *pauciora*, ut ait, eaque *levia* tantum, multa adhuc alia producam exempla, quibus demonſtrabo, Momum hunc meum, quicunque ille ſit, valde a vero abiiſſe, & mendacii criminis, cuius me reum facit, ipſum reum eſſe, & augmenta, quæ in hoc libro protuli, videre noluiſſe; ſed me meumque librum tantum contemnere, atque Bibliopolæ (qui nullis pepercit ſumtibus, ut hunc librum, quam nitidiſſime iterum ederet) damnum inferre voluiſſe, dum ipſum haud mereri perhibet, ut ab aliquo, qui priorem habet, ematur.

Incipiam vero ab initio mei libri, ubi mox poſt præfationem *Bibliothecam meam chirurgicam*, ſive *enumerationem ſcriptorum chirurgicorum meorum*, quos ipſe habeo, poſui, ut quilibet tanto certius ſcire poſſit, illos ſcriptores revera exiſtere, (quod quidam in dubium vocarunt,) eo animo, ut tirones & alii, qui *hiſtoriam medicam & cumprimis chirurgicam amant aut noſſe* cupiunt, in ea invenire poſſint partem longe maximam ſcriptorum, qui aliquid de rebus chirurgicis evulgarunt, & quo de argumento ſinguli aliquid commentati ſunt; dum nusquam adhuc, quod ſciam, dum hic liber ſub prelo erat, tantus index librorum chirurgicorum, quam hic eſt, proſtet, atque etiam ſic iis prodeſſe queat, qui aliquando vel Hiſto-

riam

riam perfectam chirurgicam conscribere, vel de certa quadam Chirurgiæ parte aliquid commentari velint, (a) inde & veteres & recentiores, quos ego saltem aere ex omnibus Europæ regionibus, & in quacunque lingua europæa scripti sunt, obtinere potui, mihi comparavi, cognoscere queant.

Hoc historiæ medicæ studium ille, qui præfationem voluminis primi, partis primæ conscripsit, tanquam utilissimum recte laudat, affirmatque societatem hanc, quæ hosce commentarios conscribere sibi sumsit, potissimum inter alia constituisse, ut studium historiæ medicæ bene excolatur, atque Bibliothecam quoque, ut hoc fieret, ab ipsis inchoatam esse, quod institutum cum legerem, & quod adeo *sinceras & honestas librorum recensiones facere vellent, mihi aliisque egregie placuit*, & placeret etiam adhuc multis aliis, si membra hoc servent, quod in ea polliciti sunt. Verum Epitomator ille, qui maledicam & contumeliosam adeo illam epitomen de meo hoc libro fecit, promissa hæc non servavit, sed contraria fere fecit omnia, iniqua & pessima illa intentione, ut libri mei pretium atque existimationem, quam hactenus inter

B 2 bonos

(a) Hoc illustrare possum, exemplo Viri doctissimi D.D. *Langbeinii*, Medici Dresdensis, qui artem obstetriciam Dresdæ docet, & de *antiquorum Embryulcia* aliquid scribere voluit, in Bibliotheca vero hac mea chirurgica varia invenit scripta, quæ alibi diu frustra quæsiverat, & de quibus, ac si in rerum natura non existerent, quidam ipsi persuadere voluerunt, sicuti hac de re per litteras superiori anno ad me datas, me certiorem reddidit, & quod ea tandem invenerit, in quorum cognitionem sine hoc meo scriptorum chirurgicum indice non facile pervenisset.

bonos & eruditos omnium europæarum nationum Medicos habuit, tantum minuat, *ne verbulum de hac mea Bibliotheca chirurgica*, quæ tam multos novos & raros libros indicat chirurgicos, multo minus, quod dicat, eam in hac editione *multum*, vel *ſaltem aliquo modo auctam eſſe*; cum tamen augmentum eius tantum ſit, ut trecenta circiter ſcripta chirurgica, quæ in præcedenti editione non fuerunt, plura referat, quorum notitia multis profecto doctis Medicis grata erit, quorum quidam hunc librum propter ſolum hoc augmentum, ſi forte alia in eo non eſſent, ement: & præſertim etiam notitia hæc exteris non poteſt eſſe non grata, quia ad eos multa horum ſcriptorum, quæ recenſui, non facile perveniunt. In priore editione occupabant paginas quadraginta ſex, in hac altera vero paginas quinquaginta ſex, & ſic Bibliotheca hæc *decem paginis* auctior eſt præcedente. Hic ſcire velim, quomodo hic vir vel juvenis, quisquis ſit, gloriari, vel ut rectius dicam ita mentiri potuerit, *ſe magna diligentia contuliſſe novam hanc cum priori editione*, & tamen ex trecentis illis recens additis ſcriptis, ne unicum quidem in ea percepiſſe aut inveniſſe, dum de nullo prorſus loquitur. En diligentiam illam huius hominis in collatione utriusque huius editionis, quam adeo iactat in ſua epitome.

Præterea *in introductione mea* in Chirurgiam, inter eos Scriptores chirurgicos, quos maxime commendavi, etiam p. 12 & 13, ex Lipſienſibus *Platnerum*, *Hebenſtreitium* & *Gunzium* recens addidi ac laudavi, atque nullos unquam Lipſienſes læſi; ſic ut comprehendere non poſſim, quare me innocentem ſenem tam ini-

qua

qua & contumeliosa ratione, aggrediantur, cum tamen omnes forte ex meis scriptis profecerint. Pag. 18, 19 & 26 aliquot *notas novas subiunxi utiles*, quæ in præcedenti non fuerunt: id quod & *in paginis quamplurimis* per totum librum feci, quas brevitatis caussa singulariter non semper indicare volo. In paragr. LI ad LX introductionis huius varia mutavi ac emendavi, variaque recens addidi. In LXXI in fine monita, quæ *ad fascias rite applicandas* faciunt, adieci.

In Vulnerum doctrina cap. I. præsertim a paragr. XVII ad finem usque in paragraphis plerisque multa emendavi & addidi, quæ in manuali meo libro, secundum quem nova editio impressa est, unicuique ostendere possum; quæ vero loca omnia, quia quamplurima sunt, hic notare nimis longum foret. Pag. 77 circa finem paragr. XII *observationem* descripsi notatu dignissimam & *utilissimam, vulneris* scil. *arteriæ cruralis periculosissimi a me sanati*, quale vix unquam ab aliis curatum est, vel ego saltem tale apud scriptores non inveni, nec ab aliis curatum vidi: cui ægro alias brevi moriendum fuisset, nisi singulari studio & arte ipsum fere mortuum sanassem, & simul *machinam* indicavi peculiarem novam, qua *aneurysma*, hoc loco cumprimis periculosum, quod alias sæpe arteriarum vulnera sequi solet, evitatum est. Qui hanc curationem & machinam non pro utilibus & gravibus augmentis huius novæ editionis, sed pro rebus tantum levibus habet, illi vix prima Chirurgiæ rudimenta recte cognita esse existimo, & quæ secundum statuta huius societatis, ut *nova* merito indicare lectoribus debuisset: cuius etiam historiam integram in pe-

culiari disputatione olim descriptam Medici & Chirurgi Regis Hispaniae sapientissimi, in Hispanicam linguam, in versione huius meæ chirurgiæ seorsim quoque traduxerunt, eamque versioni huius meæ chirurgiæ adiungere dignam iudicarunt; attamen hic momus ne verbulum de his omnibus dixit.

Pag. 79 in fine paragr. XVI & fine XVIII utilia *in curandis vulneratis præcepta annexi* varia, quæ in priore non sunt; pag. 82 in cap. VIII, quod *de vulneribus machinarum ignivomarum* agit, centum minimum & plura additamenta & emendationes ostendere possum, quæ in hac nova editione feci. Ita & p. 96 paragr. IV varia adieci utilia, *in curatione vulnerum abdominis observanda*; p. 111 in nota (a) singulares & utiles observationes *de vulneribus intestinorum* descripsi, quæ non sunt in prima editione.

P. 111 in fine paragr. II monitum utile adiunxi contra *Garengeot*, *ne Omentum corruptum in vulnere abdominis in ventrem refundatur*, & plura alia ejusmodi monita, etiam in *vulneribus pectoris*, *colli*, *faciei & capitis* addidi; quæ, qui nosse cupit, vel diligentius conferat novam meam cum antiqua editionem, quam censor meus negligentissimus fecit, vel ea ex meo manuali, ubi mea manu omnia adscripta sunt, quæ deinde in altera editione suo quæque loco inserta sunt, apud me videat: quæ ultima profecto tum multa sunt, ut *amens* aut *malitiosus* sit oportet, qui tam proterve affirmare audet, nulla hic a me alicuius pretii facta esse additamenta. Speciatim vero hic adhuc indicare volo, quod pag. 148 paragr. XXX utilem & novam *Petiti machinam pro fractis & impressis ossibus*

cal-

calvariæ elevandis indicaverim, tabulaque XXXIX nova, quatuor in figuris delineaverim ac descripserim, de quo augmento egregio momus ille ne verbulum. Ita & in cap. XV & XVII de *vulneribus contusis & venenatis* innumeris fere in locis, imo in singulis paragraphis plura additamenta haud levia ad ea bene curanda adieci. Id quod etiam in toto libro II. III. IV & V. qui de *fracturis, luxationibus, tumoribus & ulceribus* agunt, factum esse accurate utramque conferentibus patebit; facilius vero unicuique ex meo manuali ea ostendere possum, secundum quem nova mea editio typis excusa est.

In altera Institut. mear. chirurg. *parte*, quæ DE OPERATIONIBVS CHIRVRGICIS agit, cap. XII & XIII. de *arteriarum læsionibus* ex incauta vel infelici venæ sectione & *aneurysmatibus* inde oriundis notabiles & utiles reperiri possunt accessiones; & sic quoque caput XX, quod de *Cantharidum usu* agit, præter alia integro paragrapho quinto auctum est. Pag. 448 in notis (c) & (d) ubi de *digitorum amputatione* agitur, variae utiles observationes a me, ab experientia depromtæ, additæ sunt, sicuti etiam in Cap. 34. ubi *brachiorum resectio* describitur, *peculiarem quoque* ac *novam* prorsus *brachiorum amputandi rationem a me ipso inventam*, Tab. XXXIX fig. 5. delineavi, & pag. 489 paragrapho peculiari X descripsi, eamque denuo in explicatione huius tabulæ p. 1180 repetii: ita ut censor hic, dum prolixas has descriptiones & notabiles has accessiones in utriusque editionis diligenti, (ut ait) collatione non viderit, vel glaucomate laboret, vel cœcus censendus sit, vel potius concludendum, eum malo

malo animo de hac & aliis gravibus acceſſionibus nihil videre & recenſere voluiſſe. Sic etiam in cap. XXXVI paragr. IV p. 485 *novam* rurſus *machinam in femoris amputatione ad ſanguinem cohibendum aptam*, ex *Petiti* chir. pariſ. inventione commendavi, eamque infra Tab. XXXIX fig. 7 delineavi ac deſcripſi, de qua nihil in priori editione reperitur, & tamen diligens quaſi & accuratus ille in conferendo vir, pro quo ſe ipſum venditat, eam non vidiſſe fingit. In Capite *de Fiſtula lacrymali*, cuius naturam ego ut notum eſt, primus forte in Germania optime patefeci & *per Anellianam methodum*, ceterasque methodos plures eiusmodi ægros mea manu curavi, præter hinc inde interſperſas emendationes & notas plurimas, reliquis a me antea deſcriptis methodis etiam illam in ultima editione addidi, quam *Petitus* Chirurgus, in Actis Gallicis deſcripſit & figura illuſtravit, quam ego etiam, ſed patefactis ſimul eius, (factis primis experimentis,) quibus premitur, difficultatibus & incommodis variis, indicavi, atque figura ſimul illuſtravi, Tab. XXXIX fig. 8. E F G.

In capite LV *de ſuffuſione* p. 558 in nota (a) novam obſervationem *Cel. Platneri* deſcripſi, qua *meam de cataracta ſententiam*, quam tribus in voluminibus olim ſtabilivi, quod ſcilicet *non in corpore peregrino aquei, ſed in opaco cryſtallino* conſiſtat, ex cadavere mulieris inciſo comprobavit. Eſtne obſervatio hæc res adeo levis momenti? In pag. 561 *adhuc plura eiusmodi exempla* protuli, quæ eandem meam ſententiam uberius confirmant. Præterea plura adhuc alia hinc inde in eodem capite inſerui, quæ grave *argumentum*

de

de suffusione multum illustrant. Cap. LXII *De oculis magnitudine peccantibus*, valde hic a me emendatum & auctum est: quæ omnia iniquus meus censor silentio premit. In Cap. LXXI & LXXII *de Polypo* narium & *ozæna*, (quos morbos sæpe curavi) plura etiam addita & emendata sunt. Caput *de labris leporinis*, quam operationem sæpissime feliciter perfeci, plurimis in locis, tam in mea de hoc malo peculiari edita dissertatione, quam etiam in hoc libro auxi & emendavi: imo adhuc etiam in Tab. XXXIX fig. 8. *peculiarem & egregiam machinam* delineavi ac descripsi, qua labra difficilius quandoque unienda, melius contineri queunt; quæ vero omnia prætermittit. Ita & doctrinam *de labrorum carcinomate* & *dentium malis* auxi; atque in capite *de Tracheotomia*, *de Strumis*, *Setaceis & Mammarum cancro*, *Pectoris paracentesi*, *Partu Cæsareo* ac *Herniis* multa adieci & emendavi: insimul figuram Tab. XXXIX fig. 9 *ex Vogelio* de Herniis addidi, ad illustrandam *herniæ sectionem sine testiculo auferendo*. In pag. 820, ubi *de urethra clausa* agitur paragr. III, magna adest accessio, sicuti quoque in cap. *de Catheterismo*, *& de Caruncula urethræ*.

In omnibus partium muliebrium curationibus, itemque in cap. *de ano clauso*, eiusque *procidentia* ac *fistulis*, haud pauca additamenta reperiri possunt. In doctrina *de fasciis chirurgicis* multa emendavi, imo & *pro vena in sura incisa* deliganda, qua ego ob securitatem frequenter utor, peculiarem eam deligandi rationem descripsi.

Ostendamus nunc etiam, quod non solum in rerum descriptione augmenta, verum etiam in *tabulis*

æneis emendationes & additamenta fecerim. In tabulis æneis & ſpeciatim in Tab. II, *faſciarum quædam figuræ* inter a & h. & in Tab. IV *acus pro* labris leporinis fig. 21 & 22. a me mutatæ & emendatæ ſunt. In Tab. VI fig. 1. *torcularis* huius (quod *Tournequet* vulgo vocatur) *lamina* CC, foraminulis multis circa marginem emendata eſt, ut ſic *ſplenium* ei commode affigi queat, ne in uſu eius lamina metallica nuda ægrum durius premat. Præterea Tab. X fig. 3 locus, quo perſona B, ægrum firmans, eum optime comprehendere debet, mutatus & correctus eſt, &c. Deinde Tab. X figura nova ad femur, quod e ſede ſua excidit, reſtituendum, utilis adiuncta eſt, ſic ut nunc *decem* in hac tabula adſint figuræ, ubi in priori editione tantum *novem* ſunt. In Tab. XIV, XVI & XVII plures figuræ a me correctæ ſunt, ſicut utriusque editionis figuras rite conferentibus patebit. In Tab. XV fig. 5 & 10 emendationes quoque factæ ſunt variæ. In Tab. XXV, figura ii, nova omnino adiecta eſt, ubi in caſu neceſſitatis rure in puerpera *urina ſuppreſſa laborante, calamum anſerinum ita aptavi*, ut urinam eo inde evocare potuerim. Tab. XXIX in variis figuris mutationes utiles factæ ſunt. Tab. XXXVI fig. 1. quoque emendata eſt. Tab. XXXV fig. 4, 5, 6, 7. *pars ſuperior ſyringotomorum* in his figuris tenuior, & ad operationem aptior reddita eſt, quam antea fuerunt. Tab. XXXVI fig. 8, *filum* in hac acu *correctum* atque tenuius factum eſt. Denique Tab. tota XXXIX *prorſus nova* eſt, *decem figuras continens*, quæ omnes in priori editione non ſunt; in quibus ſingulis *res magnæ utilitatis indicatæ* ſunt; & ſic etiam Tab. maxima

XL.

XL eſt augmentum peculiare & magni ſæpe momenti in arte obſtetricia.

Hæc augmenta omnia, quæ hic indicavi, *& longe adhuc plura* in nova meæ Chirurgiæ editione revera ineſſe, ut vir honeſtus, pro quo omnes honeſti me hactenus habuerunt, aſſero, & pignore mille numorum imperialium vel Ducatorum cum hoc meo inimico adverſario, quem, quantum novi, nunquam læſi, & qui me & librum meum tantis contumeliis & iniuriis temere affecit, ſi audet, certabo, atque ſi hoc certamen inire non audebit, aut iniurias mihi illatas non revocabit, *pro turpiſſimo calumniatore* & *mendaci homine* ipſum declaro & habeo: nec dubito, quin & alii honeſti ipſum pro tali habebunt, qui conſiderabunt, qua iniuria me innocentem ac librum meum tam proterve & temere affecit.

Iam pluribus etiam Viris eruditis in libro meo manuali harum Inſtitutionum chirurgicarum, mea additamenta & emendationes, quæ in novam pervenerunt editionem, monſtravi, mea manu olim adſcripta, qui omnes ſatis mirari non potuerunt levitatem, temeritatem & malitiam huius hominis, qui recenſionem illam mendacem confecit: cumprimis vero & Collegis meis ſpecialibus honoratiſſimis, ac nominatim Dn. PHIL. CONR. FABRICIO & IO. GOTTLOB. KRVGERO, Profeſſoribus Medicinæ ordinariis, in conſeſſu Facultatis noſtræ ex eodem meo manuali oſtendi, quot & quanta additamenta alteri novæ huius libri editioni acceſſerint; hinc non dubitarunt veritatis cauſſa ſequens mihi contra obtrectatorem meum dare

 TESTI-

TESTIMONIVM.

Quum venerandus Academiae & Facultatis medicae nostrae Senior illustris HEISTERVS, *Fautor & Collega noster coniunctissimus, a nobis amice desideraverit, ut iudicaremus, quantum recentissima Institutionum eius Chirurgicarum Anno MDCCL Amstelodami latino idiomate prelo egressa editio a proxime antecedente differat; secundum ipsam rei evidentiam haud alia ratione testari valemus, quam quod hunc librum pro opere aeterno & principe in hoc studiorum genere non constanter solum habeamus, sed eundem innumeris quoque locis emendatum & pluribus insignis momenti veritatibus, a celeberrimo Auctore nobis speciatim indicatis, de novo adauctum deprehenderimus, orbemque eruditum nos in testimonio hoc edendo non plus cultui, quo summum & supra laudes nostras positum virum, maximo suo in scientiam medicam merito, prosequimur, quam veritati dedisse, facta utrarumque editionum collatione comperturum esse, certi confidimus. Perscriptum* Helmstadii die VII Octobr. Anno MDCCLII.

PH. CONR. FABRICIVS. I. G. KRÜGER.

Ex his omnibus facile cognosci potest, quam male observaverit censor leges illas a collegio & Directore suo sibi datas & supra pag. 2 & 3. repetitas, in quibus spondetur, *se iniqua iudicia de libris novis* non esse daturos, sed *sententias*, quas daturi sunt, *ex ipsis scriptis*, quae recensituri sint, se probare velle. 2. *Dum prolixiores esse non possent*, ut omnia bona referant, tamen eos *indicaturos* esse *nova*, si quae ab autore prolata sint, aut ubi ab aliis recedat, *se fideliter commemoraturos esse*; sed nullum horum hic momus in sua recensione fecit; verum *falsa* atque *iniqua* potius, ut hucusque demonstravi, ad me & librum hunc meum dehonestandum protulit. 3. *Se veritatem per logicas regulas bonitatem librorum investigantes profiteri velle.* Verum iam satis ostendi, ipsum *manifestissima mendacia* de non aucto hoc meo libro loco illius

(nescio

(nescio per cuius *Logicæ regulas*) protulisse, & e contrario *bona omnia reticuisse*, atque ex ipso facto hic patet, eum nullum aliud propositum habuisse, quam tritum illud: *Calumniare audacter, semper aliquid hæret.*
4. *Se a contumeliosis vituperationibus abstinere velle &c.* spondent; sed dum librum, de quo in præfatione mea vere affirmavi, *me ipsum innumeris in locis multum emendasse & auxisse*, sicuti hoc in antecedentibus demonstravi, *recenset*, *se hanc editionem cum priore diligenter contulisse*, ac temere deinde pronunciat, *ultimam non adeo multis in locis ac capitibus novis accessionibus amplificatam & emendatam esse*, sicuti tamen revera est: easque deinde (per contemtum) si quæ etiam forte sint, *breves ac leves accessiones* vocat, *ut illi, qui priorem harum institutionum editionem possident, vix habeant, cur eam, uti minus completum perfectumque opus negligant, & in nova hac coemenda novas ac superfluas impensas faciant.* Vellem videre, si momus hic talem librum unquam sit editurus, an tot & tanta bona, quam quæ ego protuli, proferre possit, & *an tam leves & breves sint meæ* additiones, penes æquos lectores, qui, quæ hactenus dixi, bene considerabunt, iudicium esto: præsertim si considerabunt, me ut senem & Medicum atque Chirurgum, qui non ex sola speculatione, uti forte meus vituperator, *sed ex diuturno usu, exercitio ac meditatione* de his rebus iudicat, scripsisse.

Omnia quidem additamenta & emendationes in tanto opere, dum quamplurima sunt, *non possunt esse eiusdem ponderis*, ipse agnosco; sed quod *omnia tam levia & brevia* sint, ut iniquus censor ea fecit, *calumniam*

niam esse, a partium studio liberi facile ex iis, quæ antea pag. 6. 7. & 8. dixi, comprehendent, imo & in emendationibus & augmentis alicuius libri *non semper ad prolixitatem respiciendum*, quam omni modo evitare studeo; sed potius ad *bonitatem*, *utilitatem* & *nervum rei emendandæ*, ita, ut sæpe in uno vel altero vocabulo, aut linea addita, res magni sit momenti atque utilitatis, sicuti sæpius ii invenient, qui maiori cura, quam calumniator ille fecit, utramque meam editionem conferent.

Dum etiam 5) scribunt pag. 4 huius Programmatis, *quodsi in compendiis ipsorum de libris dandis aliquis forte sociorum erret*, *meliora edocti*, *errores commissos se indicaturos esse*, *hocque magis ipsos decere*, aiunt, *quam turpem rem* (qualis profecto est illa mei libri recensio) *agere*: videbunt eruditi mecum quid hac in re facient, & an promissa, ut honestos decet, hic servabunt. Nam novi esse *eruditos* & *honestos* inter Medicos Lipsienses, cum quibus mihi nulla est controversia; sed didici ex hoc exemplo esse etiam inter illos *malos*, & *iniquos*: hinc solum contra illum, qui me tam inique dehonestare allaboravit, scripta est hæc defensio, ceterique prudentes agnoscent, eiusmodi iniqua de bonis libris ac viris iudicia toti ipsorum Societati ignominiam non exiguam & vix delendam inferre; atque propterea etiam Director horum commentariorum eiusmodi nefandam recensionem inseri pati non debuisset, sed publicationem eius, nisi forte ipse autor eius sit, impedire potuisset. Dum vero hoc non fecit, dirigens & recensens in eadem sunt culpa: & dum hic mali deprehensi sunt, maculam hanc

hanc *malæ fidei* ſemper retinebunt: ſcilicet *qui ſemel deprehenſus eſt malus, ſemper præſumitur talis*, & ſic nemo honeſtus ipſorum relationibus fidem habebit, quia ſemper metuendum, ſe mendaciis fallere lectores.

Denique etiam dicit cenſor *me varia omiſiſſe, quæ addere potuiſſem & debuiſſem, meumque opus propterea eſſe minus completum* & *imperfectum*, ut propterea *non ſit emendum.* Ad quod autem reſpondeo, quod ex mea ſententia nemo ſit tam ſapiens, qui omnia ſciat & non quædam, ac præſertim in tam magno libro omittat, quod alius addendum eſſe exiſtimet: neque unquam tam vanus fui, ut de me hoc crediдиſſem aut ſcripſiſſem. Ita enim *nullus liber eſſet emendus*, ſi quis deſideret, ut nihil in eo deficiat; ſed ſufficit, ſi ſcriptor multa bona, utilia & nova protulit. *Si Cenſor de ſe credit*, ſe libros ſcripſiſſe aut ſcribere poſſe, in quibus nihil omiſſum, nimis alte de ſe ſentit, & vehementer fallitur; ſin vero aliquid notatu dignum ſciviſſet, quod addendum aut emendandum utile fuiſſet, atque hoc *modeſte, ſine bile, ſine ſcommatibus* & absque *contumelioſis vituperationibus*, indicaſſet, aut quibus rebus bonis librum meum augere potuiſſem, gratias ipſi pro hoc monito, ſi operæ pretium fuiſſet, habuiſſem. Verum de illo, qui bona, quæ ſe ſcire perhibet, tacet, & tam ſiniſtre de meo hoc libro, quem multæ nationes ſapientes bonum eſſe agnoverunt, iudicat, *quod omnia mea non niſi levia* ſint, quod *ipſe chirurgus ſit, cognoſcere inde non poſſum;* atque an multa meliora, quam quod ego ſcripſi, ab eo, qui chirurgus practicus non eſt, provenire poſſint, dubito, donec meliorem, & pluribus augmentis refertam, quam ego ſcripſi, ipſe edat chirurgiam,

rurgiam, atque re ipſa ſe actiones ſive operationes chirurgicas melius perficere poſſe, quam ego eas hucuſque, teſtibus innumeris viris doctis & egregiis, perfeci, & adhuc quoties occaſio fert, perficio, publice oſtendat. Nullus enim intra quadraginta & quod excedit annos, quibus ego has curationes, & quidem ne graviſſimis exceptis, ſæpius perfeci, fuit, qui me adhuc alicuius notabilis erroris convicit. Hinc forte non noceret huic meo cenſori, ſi bonus adhuc chirurgus fieri, & opera chirurgica diiudicare vult, ut ſcholas chirurgicas & noſocomia magna adhuc per aliquot annos prius diligenter frequentet, atque *inde melius iudicare diſcat, quid bonum* vel malum in *diſciplina chirurgica* ſit, ut & quid *emendationes* & *augmenta levia* vel *magni momenti* ſint: quod quidam theoretici quidem ſe noſſe putant; ſed ſi *ad rhodum* perveniunt, atque factis oſtendere debent quid valeant, *ſaltare non poſſunt.*

Vos, Philiatri & amici chariſſimi, qui me iam per aliquod tempus audiviſtis & actiones meas chirurgicas vidiſtis, tribus fidelibus veſtris Præceptoribus Helmſtadienſibus, qui aliter de hoc libro, quam mendax ille cenſor Lipſienſis, ſentiunt, plus fidei habebitis, praeſertim quia augmenta & emendationes novæ editionis oculis veſtris apud me vidiſtis, longe etiam melius, quam hic, his de rebus iudicabitis: pergite ſic, ut coepiſtis, & vos ab eiusmodi garrulis hominibus a bona via, quam ingreſſi eſtis, non deduci patiamini, ſed & chirurgicas meas prælectiones & demonſtrationes aliasque meas ſcholas, ſi felices fieri vultis, gnaviter frequentate. Valete. P. P. Helmſtadii die XXVI Octobr. MDCCLII.